

PROCEDEELE COMPOZIȚIONAL-STILISTICE ÎN ARHITECTURA MODERNĂ CLĂDIRILOR PENTRU AFACERI DIN CENTRUL ISTORIC AL CHIȘINĂULUI

Autor: Svetlana OLEINIC

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *The new image of the modern city is largely dictated by the architecture of office buildings, typologically related to the administrative buildings that have their own specifics. Based on the fact that their architecture reflects the compositional and stylistic diversity, based on the principles of historical and modern architectural concepts, the study identified three groups of buildings with varying degrees of mutual influence of the "old" and "new": "the historical pastiche"; "the contemporary inset"; "the stylistic contrast". The last group of office buildings, are causing an increased interest in themselves and often criticized. But at the same time, it is such buildings that represent a continuous modification of architecture, form the image of a modern Chisinau, reflecting trends of the world architecture.*

Cuvinte cheie: *Arhitectura, procedeele compoziționale și stilistice, proporția, diviziune, raportul, armonie.*

Aspectul clădirilor din centrul Chișinăului, construite în ultimii ani, trezesc discuții și polemici aprinse între adepții păstrării imaginii istorice a orașului și cei care doresc o viziune modernă, corespunzătoare pentru începutul secolului XXI. Aceste divergențe de opinii au provocat apariția acestui studiu, axat pe analiza situației complexe, formate în centrul istoric al Chișinăului, cu scopul de depista căi de soluționare a impactului.

Imaginea nouă a orașului se datorează, în mare măsură, și arhitecturii clădirilor pentru birouri, care, deși tipologic fac parte din marea familie a clădirilor cu funcții administrative, au un specific al lor [3,79]. În arhitectura edificiilor legate de business – asupra căruia domină riscul iminent activității de afaceri – se mizează pe crearea unei fizionomii arhitecturale ce ar sugera ideea de stabilitate, prosperitate, emanații emoționale percepute intuitiv de clienții și concurenții firmelor. În trecut, cu amplasarea clădirilor perimetral străzilor, singurele care erau accesibile vederii, posibile de „decodificarea” destinației lor, erau fațadele, care se evidențiau pe fundalul clădirilor cu arhitectură comună. Era utilizat un limbaj arhitectural creat prin cele mai răspândite procedee compoziționale, cum erau proporțiile, articulația detaliilor, decorul artistic al formelor, la care se adăuga și rigoarea stilistică, preferată fiind neoclasică [4,98].

În secolul XX, noua concepție urbanistică a impus renunțarea la alinierea perimetral-frontală a clădirilor, compoziția lor spațial-volumetrică, înscrierea lor în mediu ambiental, obținând o importanță deosebită prin formarea mai multor unghiuri de percepere vizuală. Silueta clădirii, compozițiile „deschise” sau „închise”, creșterea gabaritelor clădirilor ca urmare a progresului tehnic și a creșterii densității centrelor istorice, aduc în prim plan alte procedee compoziționale, care au, sau, deseori nu au, drept scop, armonizarea arhitecturii moderne, construită după altă paradigmă compozițională, cu fondul construit istoric [2,153].

Pornind de la ideea, că arhitectura clădirilor contemporane din Chișinău pentru birouri reflectă varietatea procedeele compoziționale și stilistice, cu rădăcini istorice și moderne, în procesul studiului au fost identificate trei situații de impact dintre „vechi” și „nou”, „istoric” și „modern”:

- „**Stilizarea istorică**” – „replici ale trecutului”;
- „**Includerea contemporană**” - clădirile înscrise în textura istorică a orașului;
- „**Contrastul stilistic**” – întruchipează noțiunea de antagonism arhitectural.

Primei grupări i se poate atribui genericul sugestiv „**Stilizare istorică**”. În această grupă sunt incluse clădirile, soluția compozițională a cărora este bazată pe principiul unuia din stilurile trecutului, cu rădăcini istorice proprii, cu mijloacele sale compoziționale caracteristice: proporții, legități metrice și ritmice și coloristice. Aceste clădiri sunt percepute în calitate de „relicte ale trecutului”. Ele sunt introduse în mediul format istoric al Chișinăului, acolo unde acesta există. Exemplu unei asemenea soluții poate servi replica reconstruită a monumentului istoric „Casa Krupenschi” (str. Columna, 102), deteriorată pe parcursul utilizării neadecvate și demolată ulterior până la fundații (Fig. 1).

În unele cazuri, clădirile, raportate la această grupare, încep a „juca” rolul unui obiectiv „încărcat de istorie”, suplinind absența monumentelor autentice, captând atenția principală din peisajul urban. Aceste clădiri – fals monument istoric –suplinesc funcția de accent arhitectural într-un mediu format istoric. Este cazul clădirii pentru birouri „ASCOM Group” (str. A. Mateevici, 75), care, stilistic, poate fi considerată un produs în spiritul orientării arhitecturale postmoderniste (Fig.2). Amplasată pe un

Fig.1 „Casa Krupenschi” lot restrâns în dimensiuni, clădirea uimește prin scara monumentală utilizată, ocupând prin masivitatea sa întreaga parcelă urbană, acordată instituției.

Fig.2 “ASCOM Group” (str. A. Mateevici, 75)

În a doua grupare, numită „**Includere contemporană**”, clădirile sunt soluționate cu folosirea procedurilor compoziționale care preiau geometria defalcărilor și diviziunilor mediului înconjurător construit, păstrând scarara umană creată. Aceste clădiri se înscriu în textura istorică a orașului fără a obtura mediul format, ci doar completându-l. Un exemplu de “includere contemporană” este clădirea pentru birouri “ENERGBANK” (str. Tighina, 23), o aglomerație de volume într-o compoziție de tip închis. Amplasarea la colțul cartierului, dominarea ei sub forma prismei drepte, a atras după sine necesitatea de a rotunji în plan volumetria elementului central, orientat spre intersecția străzilor, și reducerea lui treptată în înălțime, cu scopul de a micșora masivitatea volumetrică a clădirii (Fig.3).

În unele cazuri, arhitectura clădirilor din grupa “includerilor contemporane” servește drept fundal pentru monumentele de arhitectură, istorie și cultură a Chișinăului. Asemenea rol, de exemplu, îndeplinește clădirea de birouri a companiei “LUKOIL” (Columna, 94), soluționată în forme simple geometrice, cu o arhitectură sobră, economă în expresie artistică, bazată pe ordonarea metrică a golurilor de ferestre, care repetă forme, dimensiuni și procedeele compoziționale ale clădirilor din mediul aferent (Fig.4). Drept accent al compoziției arhitecturale servește plasarea asimetrică a intrării, evidențiată de elementul decorativ cu logotipul firmei, compozițional activ în iluminare nocturnă. Coloristica calmă a fațadelor clădirii completează discret arhitectura, care nu obturează vederea asupra monumentului de arhitectură postbelică din vecinătate (str. Columna, 92).

Fig.3 “ENERGBANK” (str. Tighina, 23)

Fig.4 “LUKOIL” (Columna, 94)

Tot în această grupare poate fi inclus un șir de clădiri administrative, cu înălțimea redusă la două – treietaje, construite în centrul orașului în ultimele două decenii, care compensează golurile din textura urbană existentă și demonstrează o înțelegere modernă a împrumuturilor istorice, combinate cu procedee compoziționale contemporane. Între acestea sunt clădirile cu volumetrie compactă și lejeră: Ambasada

Bielorusiei (str. A. Mateevici, 83/1) (Fig.5) , o clădirea pentru birouri (str. București, 32) (Fig.6), sediul Întreprinderii de stat "Registrul" (str. Alexandru cel Bun, 56) (Fig.7), ș.a. În ordonarea volumetricii lor și-a găsit expresia arhitectonică racordarea reușită a formelor rectilinii și curbe, executate din materiale tradiționale și performante de finisaj, realizându-se un obiectiv, la o scară umană, cu aspectul acceptat de locuitorii urbei de parcă ar fi fost aici de când lumea.

Fig.5 Ambasada Bielorusiei

Fig.6 Clădire pentru birouri

Fig.7 "Registrul"

În a treia grupare de clădiri, cea care provoacă păreri controversate și agită spiritele, numită de noi "**Contrastul stilistic**", sunt incluse clădirile, soluția compozițională a cărora rezidă în antagonismul stilurilor arhitecturale, a procedeele utilizate: geometrie, clorică și calitățile decorative ale materialelor de finisaj [3,81]. În această grupă intră primele centre de business clasa "A", construite în Chișinău: "Accent Business Park" ("Eximbank", bul. Ștefan cel Mare, 171/1) (Fig.8) , "SKYTOWER" (str. Vlaicu Pârcălab, 63) (Fig.9) , "Le Roi" (str. Sfatul Țării, 29) (Fig.10) , "Sun City" (str. Mitropolit Varlaam, 32) (Fig.11) . Asemenea clădiri încep să joace rol de accent arhitectural [1,98].

Fig.8 "Accent Business Park"

Fig.9 "SKYTOWER"

Fig.10 "Le Roi"

Fig.11 "Sun City"

Un alt exemplu de apariție a dominantei urbanistice este Clădirea complexului de birouri și comerț «AtriUM» (str. Albișoara, 4), apărută recent în rezultatul reconstrucției unei clădiri supraetajate, rămasă de mult timp nefinisată. Volumul vertical al clădirii, cu planul în forma frunzei de trifoi, a obținut un coronament dinamic, centrifug, grație căruia întregul volum are o elansare verticală. Contrar avântării verticale, stilobatul clădirii, cu planul compus din segmentele unei forme cilindrice, conferă impresia de stabilitate întregii compoziții arhitecturale. Contrastul creat reflectă diferența funcțională a utilizării spațiului interior al clădirii: birourile sunt repartizate în volumul vertical al clădirii, iar în stereobatul de la baza complexului se află zona distractiv-comercială.

În asemenea situație, scara augmentată a clădirilor din această grupă, este percepută mai armonios, iar plasarea accentului pe forma arhitecturală dominantă, devine explicabilă. Dar în alte condiții, când situația urbanistică este prezentată de un fond dens construit, în raport cu o tramă stradală îngustă, dominantă verticală poate fi percepută altfel, cum este în cazul Business centrului "Sun City" (str. Mitropolit Varlaam, 32) (Fig.11).

Este de remarcă, că în ultimii ani în centrul Chișinăului s-au înmulțit cazurile de construcție a complexelor etajate mixte, în care Centrele de birouri sunt combinate cu destinația locativă a imobilelor, soluționate într-un singur volum (str. A. Pușkin, 47(Fig.12) ; str. L. Tolstoi, 27(Fig.13) ; str. Columna, 102 (Fig.14) ș.a.).

Fig.12 Complex (str.A.Pușkin,47) Fig.13 Complex (str.L.Tolstoi,27) Fig.14 Complex(str. Columna, 102)

Cumulând rezultatele acestei incursiuni analitice, se poate formula concluzia, că ultima grupă de clădiri pentru birouri, numită de noi “*Contrastul stilistic*”, provoacă un interes sporit, soluțiile fiind deseori supuse criticii.

Părerile controversate ale specialiștilor, pe de o parte salută utilizarea procedurilor compoziționale inovatoare: utilizarea formelor laconice, elaborarea soluțiilor coloristice active, precum și modificarea raporturilor dintre construcțiile noi și fondul construit existent, iar pe de altă parte, este evidentă tendința de a păstra mediul istoric, scara umană și specificul orașului cunoscut din copilărie. Necătând la aceasta, ambele tabere ale opiniilor, înțeleg perfect că aspectul arhitectural al orașului nu poate rămâne neschimbat, păstrând forma starea actuală “înghețând-o”.

Din toate grupările, selectate de noi, clădirile din gruparea “*Contrastul stilistic*” întruchipează prin sine evoluția neîntreruptă a arhitecturii orașului, căutarea de noi căi de introducere a noului în contextul urban existent, și formează aspectul arhitectural al Chișinăului contemporan, reflectând concomitent și ultimele tendințe ale dinamicii arhitecturii universale.

Bibliografie

1. Oleinic S. *Aspectele compoziționale ale arhitecturii clădirilor pentru afaceri din Chișinău construite în ultimul deceniu*, ARTA. AȘM Institutul Patrimoniului Cultural. Centrul studiului artelor. Arte vizuale, Chișinău, 2012, p. 97-102.
2. Oleinic S. *Классификация офисных зданий «нового» поколения города Кишинёва по архитектурно-композиционным принципам*, Conferință tehnico-științifică internațională “Probleme actuale ale Urbanismului și amenajării teritoriului”, Culegere de articole, vol I, Chișinău: UTM, 15-16 noiembrie 2012, p.152-157.
3. Oleinic S. *The inclusion of a modern office buildings in the historic center of Chisinau. The three case studies*, Simposiul internațional “Bucovina – File de istorie”, secțiunea “Istorie modernă și contemporană”, Suceava, 2012, p.75-83 .
4. Oleinic S. “*Conflictul epocilor istorice*” în arhitectura clădirilor pentru birouri din Chișinău, Conferința științifică cu participare internațională „PROBLEME ACTUALE ALE ARHEOLOGIEI, ETNOLOGIEI ȘI STUDIULUI ARTELOR”, Academia de Științe a Moldovei, Institutul Patrimoniului Cultural, Rezumatele comunicărilor, Chișinău, 22-24 mai 2013, p. 98-99.